

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 110/15

Møtedato: 28.10.2015

Dato:

Arkivsaksnr: 2015/4284

Universitetets eierstyring - forholdet til Uni Research

Bakgrunn¹

UiB deltar i selskapene med ulike eierposisjoner. De viktigste eierinteressene er knyttet til Uni Research, CMR og BTO. Uni Research er 85% eid av UiB (15% Stiftelsen Universitetsforskning i Bergen) og inngår som en del av UiB konsernet. Uni Research er en særlig viktig partner for universitetet i håndtering av bidrags- og oppdragsvirksomheten (BOA). Skal UiB nå målet om å holde høy, internasjonal faglig kvalitet må bidrags- og oppdragsfinansieringen styrkes. For universitetet er det viktig å organisere den eksternt finansierte virksomheten slik at den øker universitetets handlingsrom og evne til å oppnå egne ambisjoner. En sentral forutsetning for å nå disse målene er å videreutvikle samarbeidet med forskningsinstitusjoner UiB har eierskap til.

I sak 41/15 ble styret forelagt en sak om universitetets eierstyring. Styret tok saken til orientering og ba om å få seg forelagt et policynotat om eierstyringen av Uni Research. I saken ble det redegjort for oppnevning av en intern arbeidsgruppe som også skulle samarbeide med Uni Research. Det ble også lagt opp til drøftinger med dekanene og i Forskningsutvalget.

Arbeidsgruppen hadde innledende møter i vår, både internt og med Uni Research. Det viste seg at avstanden i forhold til viktigste strategiske spørsmål var stor mellom UiB og Uni Research. På dette grunnlag valgte universitetsledelsen å stille arbeidsgruppen i bero. I stedet ble saken drøftet med dekanene i et møte i august, med påfølgende skriftlige innspill fra fakultetene. På dette grunnlag har prorektor Anne Lise Fimreite, viserektor Robert Bjerknes og assisterende universitetsdirektør Tore Tungodden utarbeidet et internt notat som søker å avklare alternative eierposisjoner for UiB i forhold til Uni Research. Notatet følger som vedlegg 1 til denne saken, sammen med innspillene fra fakultetene (vedlegg 2).

Arbeidsgruppens anbefaling

En stabil og forutsigbar økonomi er avgjørende for at strategien 2016-2022 skal lykkes. Samtidig krever etableringen av flere ledende forskningsmiljøer økte ressurser. Forskning og utdanning på høyt internasjonalt nivå er avhengig av langsiktige investeringer i infrastruktur, så vel som lønns- og driftsmidler. Dette kan ikke alene sikres gjennom basisfinansiering fra Kunnskapsdepartementet. Skal UiB nå målet om å holde høy, internasjonal faglig kvalitet må bidrags- og oppdragsfinansieringen styrkes. Økning i inntekter fra Forskningsrådet og EU må gis særskilt oppmerksomhet. Forslaget til statsbudsjett for 2016 understreker betydningen av

¹ Korrigeret versjon per 30.10.2015

å lykkes på konkurransearenaer. Forskningsrådet tilføres 760 millioner kroner for å styrke virkemidler som skal bidra til å realisere langtidsplanen for forskning.

Arbeidsgruppen skisserer i vedlagte notat fire alternative modeller for videre samarbeid med Uni Research. I vurdering av ulike modeller for samarbeid med Uni Research:

- Alternativ 1 (Dagens modell uendret)
- Alternativ 2 (Harmonisering av strategier)
- Alternativ 3 (Flere virkemidler for samarbeid)
- Alternativ 4 (Full fusjon)

Gjennomgangen av alternativene ovenfor viser at det er både muligheter og utfordringer ved alle de ulike modellene.

Alternativ 1 er en videreføring av dagens modell. Dette er en modell som har fungert siden 2007, men ikke har gitt vekst for noen av institusjonene i perioden. Det gjør det lite realistisk å se for seg at en videreføring av denne modellen vil gjøre det mulig for universitetet å oppfylle sine ambisjoner for BOA-virksomheten.

Alternativ 2 forutsetter harmonisering av strategiene mellom selskapene. I forhold til noen viktige satsingsområder kan det gi økt tydelighet, men for det enkelte fagmiljø og enkeltforskere vil en slik modell ikke løse de de spenninger og utfordringer som er dokumentert både i søknadsfasen og ledelse/drift av prosjektene.

Alternativ 3 legger til rette for flere virkemidler for samarbeid, tydeligere arbeidsdeling og mulighet for sterkere administrativt samarbeid som kan styrke viktige støttefunksjoner ut mot viktige forskere. Modellen stiller likevel store krav til det enkelte miljø og den enkelte forskere til å finne de konkrete løsninger i den enkelte prosess. Hvis denne modellen skal fungere krever det stor ledelsesoppmerksomhet på alle nivå i organisasjonen og krav til både utarbeidelse og oppfølging av tydelige rutiner og retningslinjer. Et slikt system vil av enkeltforskere kunne oppleves som både unødvendig byråkratisk og svært arbeidskrevende.

Alternativ 4 innebærer full fusjon og har en rekke utfordringer med hensyn til organisering, rekruttering og samspill med institutter og fakulteter. Den stiller store krav til at universitetet innenfor en organisasjon klarer å balansere den BOA-finansierte virksomheten i forhold til den grunnforskning og utdanning som allerede foregår i fagmiljøene. Den reiser også en rekke juridiske og administrative problemstillinger som krever ytterligere utredning.

For universitetet samlet gir denne modellen likevel de største mulighetene for å øke verdiskapingen, etablere flere sterke fagmiljøer og samle ressurser med sikte på å styrke universitetets vitenskapelige posisjon. Det gir grunnlag for effektive og målrettede søknadsprosesser der fagmiljøene kan konsentrere seg om å utvikle gode søknader heller enn å løse organisatoriske hindringer.

Modellen sikrer også et bedre ressursgrunnlag gjennom økt uttelling for resultatmidler ved at all BOA-virksomhet som i dag er plassert i Uni vil gis uttelling gjennom den resultatbaserte omfordelingen som universitetene er den del av. I dagens RBO-modell vil uttellingen være omlag 37 millioner kroner. I den nye RBO-modellen lansert i statsbudsjettet 2016 vil uttellingen kunne være i overkant av 70 millioner kroner.

Samlet vurderes alternativ 1 og 2 å gi liten endring i forhold til dagens situasjon. Både alternativ 3 og 4 åpner opp for muligheter til å tydeliggjøre de organisatoriske rammene og utvikle strategiske virkemidler som øker muligheten til å nå universitetets ambisjoner.

Før det er mulig å konkludere i forhold til et valg mellom alternativ 3 og 4 er det likevel behov for en grundigere utredning av muligheter og utfordringer ved de to modellene.

I forhold til alternativ 3 (flere virkemidler for samarbeid) må det i det videre arbeid særlig legges vekt på:

- Utrede grunnlag for å harmonisere strategiene i de to institusjonene
- Utrede nærmere relevante virkemidler som kan styrke samarbeidet mellom de to institusjonene
- Gjennomgå hele styringsstrukturen i Uni Research med sikte på å tydeliggjøre representasjon fra UiB og samhandling mellom ledelsen i UiB og Uni.
- Utrede muligheten for et felles administrativt BOA-team mellom institusjonene

I forhold til alternativ 4 (full fusjon) må det i det videre arbeid særlig legges vekt på:

- Gjennomgå Uni sin virksomhet med sikte på å vurdere hvilke levedyktige fagmiljø som må bestå og videreutvikles innenfor UiB. Det må også vurderes om det er aktivitet som best lar seg integrere i eksisterende sentre- og instituttstruktur ved UiB.
- Utrede modeller for samhandling og arbeidsdeling mellom eksisterende fagmiljø ved UiB og eventuelle enheter som overføres til Uni Research
- Utrede om basisbevilgningen i Uni Research kan videreføres minst på samme nivå som i dag.
- Relasjonene til de andre selskapene universitetet har eierskap i må vurderes i forhold til endelig løsning for Uni Research
- Konsekvenser av overgang fra Arbeidsmiljøloven til Tjenestemannsloven må utredes

Det foreslås følgende tidsplan for det videre arbeid:

28.10.15	Styresak der en beslutter utredning av alternative modeller for samarbeid med Uni Research
02.06.16	Vedtak i universitetsstyret om modell for samarbeid med Uni Research
01.01.17	Ny organisering trer i kraft

Universitetsdirektørens kommentarer

Universitetet i Bergen sin deltakelse i selskaper skal være styrt av at samarbeidet med det enkelte selskap støtter opp under universitetets ambisjoner og involverer fagmiljøene uten at det svekker universitetets faglige uavhengighet.

Dette ansvaret er også regulert av Kunnskapsdepartementet i reglement om statlige universiteter og høyskolars forpliktende samarbeid og erverv av aksjer (F-07-13) som sist ble endret i 2013. I reglementet understrekes det at Styret har ansvar for at vedtak som institusjonen fatter om inngåelse av forpliktende samarbeid, understøtter institusjonens

strategier. Institusjonens styre skal fastsette resultatmål for sitt eierskap. Resultater internt ved institusjonen, som følger av eierskap, bør vurderes regelmessig som del av institusjonens øvrige mål- og resultatstyring. Styret er ansvarlig for at bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet underbygger institusjonens strategiske prioriteringer, og regnskapsføres i samsvar med de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS) og Kunnskapsdepartementets retningslinjer.

Universitetet i Bergen har de siste årene hatt en svak utvikling av eksterne inntekter. Samtidig har det skjedd betydelige endringer i rammebetingelsene for eksternt finansiert virksomhet de senere årene som aktualiserer en mer aktiv eierstyring fra UiB om universitetet skal nå sine mål. Endringer i finansieringsmodellen i forslag til statsbudsjettet for 2016 og de pågående strukturendringene i sektoren har skjærpet disse problemstillingene.

Universitetsdirektørens deler arbeidsgruppens vurdering av at det kreves en vesentlig endring i universitetets eierstyring for å sikre en organisering av BOA-virksomheten som i tilstrekkelig grad støtte opp om universitetets langsiktige ambisjoner for strategi 2016-2022. De skisserte alternativ 3 (flere virkemidler for samarbeid) og 4 (full fusjon) fremstår som de eneste reelle alternativ for å sikre universitetet en tilfredsstillende eierstyring i forhold til Uni Research. I den videre utredning av disse modellene må det legges vekt på at den fremtidige modellen skal sikre universitetet sterk strategisk styring, et best mulig grunnlag for uttelling i forhold til resultatmidler og en effektiv administrasjon av BOA-virksomheten.

Som en oppfølging av denne saken vil det også bli nedsatt en nominasjonskomite for å oppnevne nye styrerepresentanter til Uni Research.

I første omgang har det vært prioritert en gjennomgang av forholdet til Uni Research, men det vil i det videre være naturlig også å gjennomgå eierstyringen av øvrige selskaper UiB har eierinteresser.

Med disse kommentarene fremmes følgende forslag til

vedtak:

Styret slutter seg til anbefalingene fra arbeidsgruppen og ber om at alternativ 3 (flere virkemidler for samarbeid) og 4 (full fusjon) utredes med sikte på å legge fram et forslag til modell for behandling i universitetsstyret i møte 02.06.16

15.10.2015/ Tore Tungodden

Vedlegg:

Notat fra arbeidsgruppe

Innspill fra fakultetene

Universitetets eierstyring – forholdet til Uni Research

1. Innledning

UiB deltar i selskapene med ulike eierposisjoner. De viktigste eierinteressene er knyttet til Uni Research, CMR og BTO. Uni Research inngår i UiB konsernet og er en særlig viktig partner for universitetet i håndtering av bidrags- og oppdragsvirksomheten (BOA).

På grunnlag av endring i rammebetingelser og ambisjoner om å øke den samlede eksternt finansierte forskningen i Bergen, har Uni og UiB i fellesskap nedsatt en arbeidsgruppe for å gjennomgå samarbeidet mellom de to selskapene og vurdere virkemidler som kan styrke samarbeidet og øke den samlede forskningsaktiviteten. UiB har også nedsatt en egen intern arbeidsgruppe og innhentet innspill fra fakultetene.

I dette notatet gjennomgås

- Rammer for den eksternt finansierte virksomheten ved UiB
- Utfordringer for UiB i håndtering av eksterntfinansiert virksomhet
- Utfordringer for instituttsektoren
- Alternative modeller for videre samarbeid med Uni
- Innspill fra fakultetene
- Anbefaling om fremtidig modell for organisering av BOA-virksomheten ved UiB

Dette notatet skal danne grunnlag for en sak til styret i møte i oktober med anbefaling om fremtidig modell for samarbeidet med Uni.

2. Bakgrunn

En vesentlig del av Universitetet i Bergens virksomhet er basert på eksternt finansiert virksomhet. Skal UiB nå målet om å holde høy, internasjonal faglig kvalitet må bidrags- og oppdragsfinansieringen styrkes. For universitetet er det viktig å organisere den eksternt finansierte virksomheten slik at den øker universitetets verdiskaping og evne til å oppnå egne ambisjoner slik de er formulert i strategi 2016-2022. En sentral forutsetning for å nå disse målene er å videreutvikle samarbeidet med forskningsinstitusjoner UiB har eierskap til.

I denne sammenheng er Uni Research spesielt viktig. Selskapet ble stiftet 2003, og er eid 85 prosent av UiB. De resterende 15% av aksjene eies av Stiftelsen Universitetsforskning Bergen.

Universitetets organisering av den eksternt finansierte virksomheten har vært drøftet i universitetsstyret med jevne mellomrom siden 2001. I styresak 49/07 og 05/08 ble dagens rammer for organisering av eksternt finansiert forskning vedtatt. Vedtaket fra Kollegiet i sak 83/02 om at eksternt finansiert forskning ved UiB som hovedregel

¹ Korrigert versjon per 30.15.2015

skulle organiseres i Unifob (dagens Uni) ble dermed opphevet. Vedtaket innebar at Uni gikk fra å ha en rolle både som partner og redskap for UiB til kun å være partner. Vedtaket fra 2007 må også ses i sammenheng med endringer samme år fra Kunnskapsdepartementet i Reglement om statlige universiteters og høyskoleers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer som regulerer universitetets forhold til instituttsektoren (reglementet ble revidert på nytt i 2013 og disse endringene er nærmere omtalt i pkt. 3).

Erfaringene etter endring i organisering og reglement i 2007 er blandet. Uni har gjennomgått vesentlig endringer som har videreutviklet selskapet og styrket deres egen identitet. Samtidig har ikke omleggingen av selskapet eller tilbakeføring av virksomhet til UiB ført til en økning av den samlede eksternt finansierte forskningen i Bergen.

Universitetets egen strategi, anbefalinger fra OU-prosjektet, strukturmeldingen og forslag til ny finansieringsmodell legger til rette for større ambisjoner og styrkede insentiver for å øke den samlede eksternt finansierte forskningen.

Forholdet mellom universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren er omtalt i et eget kapittel i den nye strukturmeldingen. En av anbefalingene er å vurdere å opprette en finansieringsordning i Forskningsrådet for å legge til rette for sammenslåinger og tettere samarbeid mellom institusjoner i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, og innenfor instituttsektoren.

Samlet gjør disse endrede rammebetingelsene at universitetsledelsen anser det som særlig viktig med en gjennomgang av eierstyringen i forhold til Uni for å sikre at ressurser og innsats koordineres på en best mulig måte for å støtte opp under universitetets ambisjoner.

3. utfordringer for UiB i håndtering av eksternt finansiert virksomhet

Universitetsloven setter krav til at universiteter aktivt skal søke tilføring av eksterne ressurser. Universitetets samlede BOA-aktivitet i 2015 utgjør om lag 800 millioner kroner.

UiBs policy for BOA-virksomheten tar utgangspunkt i styrevedtak fra 2007:

Vedtaket fra sak 49/07 2007:

1. Vedtaket i Kollegiet i sak 83/02 om at eksternt finansiert forskning ved UiB som hovedregel skal organiseres av Unifob, oppheves.

Kommentar: Fulgt opp

2. Store og strategisk viktige forskningsprosjekter hvor universitetet bidrar med egne ressurser, skal som hovedregel forvaltes av universitetet selv.

Kommentar: Ulik/tilfeldig praksis

3. Styret forutsetter at det etableres gode overgangsordninger for forvaltningen av eksisterende eksternt finansierte prosjekter, og at de prosjektansattes interesser ivaretas på en god måte.
Kommentar. Overføringer av prosjekter tilbake til UiB slutført med Sarssenteret i 2015
4. Gjennom aktiv eierskapsutøvelse og samarbeid vil universitetet legge vekt på at randsoneselskapene skal ha en viktig rolle i videreutviklingen av forskningen i Bergen, både i tilknytning til og i tillegg til UiBs forskning.
Kommentar: Ingen systematisk oppfølging av eierskapsutøvelsen
5. Styret tar innstillingen for øvrig til orientering og vil komme tilbake til ytterligere oppfølging av innstillingen i løpet av høsten 2007.

Som oppfølging av styresak 49/07 ble det også i brev av 01.09.08 fra universitetsledelsen presisert at ansettelse i forskningsstillinger ved UiB alltid skal være midlertidige.

Siden vedtaket i 2007 har det kommet en rekke endringer i rammebetingelser med betydning for universitetets policy for BOA-virksomheten:

- KD fastsatte i 2013 nytt reglement om statlige universiteter og høyskoleers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer (F-07-13) som presiserte institusjonenes krav til eierstyring. I reglementet understrekes det at Styret har ansvar for at vedtak som institusjonen fatter om inngåelse av forpliktende samarbeid, understøtter institusjonens strategier. Institusjonens styre skal fastsette resultatmål for sitt eierskap. Resultater internt ved institusjonen, som følger av eierskap, bør vurderes regelmessig som del av institusjonens øvrige mål- og resultatstyring. Styret er ansvarlig for at bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet underbygger institusjonens strategiske prioriteringer, og regnskapsføres i samsvar med de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS) og Kunnskapsdepartementets retningslinjer.
- Internasjonale evalueringsrapporter av universitetets satsingsområder som ble presentert i 2014 konkluderer med god faglig kvalitet, men viser til at organiseringen av disse satsingsområdene er kompleks og uoversiktlig. I evalueringen av den marine satsingen blir det påpekt at den ikke fremstår som spesielt vellykket med tanke på toppstyring.
- Interne og eksterne krav til BOA-vekst for å realisere universitetets strategi 2016- 2022
- Tildelingsbrev fra KD skjerper konkret krav til eksternt finansiert forskning. Det er innført et nytt styringsparameter for oppfølging av EU-strategien for 2015. Den resultatbaserte omfordelingen (RBO) ble styrket med 50 millioner kroner, som knyttes til EU-indikatoren.
- I forslag til statsbudsjett for 2016 varsles det endringer i finansieringssystemet for 2017. Ny indikator for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) foreslås innført. Indikatoren inkluderer oppdragsinntekter.

- Kunnskapsdepartementets krav til å redusere midlertidighet – fra midlertidige til faste forskerstillinger. Gjør at faste forskerstillinger ikke lenger vil være et eksklusivt virkemiddel for Uni Research
- Produktivitetskommisjonen, oppnevnt av Regjeringen, stiller krav om økt produktivitet og effektivitet. Ett av tre tiltak som kommisjonen skal arbeide videre med i del 2 i 2015 og 2016 er «tiltak for økt produktivitet i offentlig sektor».

4. utfordringer for instituttsektoren

Forskningsinstituttene i Norge utgjør 6300 årsverk og en årlig omsetning på 8,7 milliarder kroner. Forskningsinstituttene står for om lag 25% av den samlede forskningsinnsatsen i Norge.

En hovedutfordring for instituttsektoren er at endret regelverk og nye krav til universitetene om å øke sine BOA-inntekter skjerper konkurransen. UiB og flere andre universiteter gjennomgår nå interne rutiner og regler, styrker det forskningsadministrative apparatet og insentiver i søknadsprosesser for å stimulere til økt aktivitet. Dette gjør universitetene både i organisasjon og aktivitet mer lik instituttsektoren.

Departementer og offentlig forvaltning bruker anslagsvis rundt 1,5 milliarder kroner på kjøp av FoU-tjenester (oppdragsforskning). Forskningsrådet anbefaler at en større del av de direkte FoU-bevilgningene fra departementene til instituttene utsettes for konkurranse ved å kanalisere midlene gjennom Forskningsrådet, eller ved ordinær utlysning. Spesielt gjelder dette for midler som går til forskning som i formål er svært lik formålet til den langsiktige forskningen i regi av Forskningsrådet.

Forskningsrådets fellesarena (FFA) skal etablere og ivareta et overordnet syn på den norske instituttsektorens plass i det nasjonale og internasjonale forsknings- og innovasjonssystemet. Diskusjoner om Forskningsrådets eierrolle og mangfoldet av organisasjonsformer har aktualisert en bredere diskusjon om eier- og styringsform i forbindelse med spørsmålet om strukturendringer i sektoren.

En spesiell utfordring for økt samarbeid mellom universitet og instituttsektoren er at institusjonene i UoH-sektoren og instituttsektoren fortsatt har ulike formål og er ulikt organisert. Dette medfører også ulike kostnadsmodeller som kan være vanskelige å håndtere i prosjektsammenheng. Ulike rammebetingelser i institutt- og UoH-sektoren legger i enkelte tilfeller føringer eller hindringer for samarbeid mellom institusjoner og fag,

Både moderinstitusjonen og randsoneinstituttet vil ha fordel av geografisk nærhet, organisatorisk tilknytning og faglig samspill. Forskningsinstituttene kan levere FoU-tjenester delvis basert på innsatsen til kompetent og fleksibel arbeidskraft. Dette kan være et konkurransefortrinn sammenlignet med institutter som ikke har den samme nære relasjonen til en UH-institusjon. Det typiske er at randsoneinstituttene over tid blir mer uavhengige. Flere av instituttene som i dag får basisfinansiering gjennom Forskningsrådet, ble etablert som randsoneinstitutter. Dette gjelder også Uni.

Regjeringen har i strukturmeldingen signalisert at de vil støtte strukturelle endringer i instituttsektoren der de kan bidra til å heve kvaliteten. Flere universiteter og høyskoler vurderer strukturelle endringer. I statsbudsjettet for 2016 foreslår Regjeringen som del av strukturmidlene 10 millioner kroner til en ordning der forskingsinstituttene kan søke om midler til fusjoner og tettere samarbeid med andre institusjoner.

5. Oppnevning av arbeidsgruppe

UiB deltar i ulike datterselskaper som Uni Research, CMR og BTO med ulike eierposisjoner og disse selskapene inngår i UiB Konsernet. Selskapsdeltakelsen er styrt av at samarbeidet med det enkelte selskap støtter opp under universitets ambisjoner og involverer fagmiljøene uten at det svekker universitetets faglige uavhengighet. Universitetet i Bergen har de siste årene hatt en svak utvikling eksterne inntekter. Samtidig har det skjedd betydelige endringer i rammebetingelsene for eksternt finansiert virksomhet de senere årene som aktualiserer en mer aktiv eierstyring fra UiB om universitet skal nå sine mål. Dette handler både om utvikling av strategiske satsinger og god utnyttelse av arealer og infrastruktur. I første omgang prioriteres en gjennomgang av forholdet til Uni Research, men det vil være naturlig også å gjennomgå eierstyringen av øvrige selskaper UiB har eierinteresser.

På grunnlag av endring i rammebetingelser og ambisjoner om å øke den samlede eksternt finansierte forskningen i Bergen, har Uni og UiB i fellesskap nedsatt en arbeidsgruppe for å gjennomgå samarbeidet mellom de to selskapene og vurdere virkemidler som kan styrke samarbeidet og øke den samlede forskningsaktiviteten i Bergen

Målet med gruppens arbeid er å:

- Sikre en aktiv eierstyring av Uni Research for å øke den samlede eksternt finansierte virksomheten
- Sikre at eksternt finansiert virksomhet i UiB Og Uni sees i sammenheng og støtter opp under universitetets strategi og prioriteringer
- Dekke behov for arbeidsplasser for toppkvalifiserte personer i Bergen
- Gjennomgå styringsstruktur
- Anbefale virkemidler for samarbeid

Det har i 2015 vært noen innledende møter i arbeidsgruppen og et møte mellom ledelsen i Uni og UiB. Arbeidet er deretter stilt i bero i påvente av at universitetet internt avklarer sin eierposisjon. Det er naturlig å revitalisere arbeidsgruppen i oppfølging av universitetets styrevedtak om eierstyring.

6. Uni Research – rammer og strategi

Uni Research er 85 prosent eid av UiB. De resterende 15% av aksjene eies av Stiftelsen Universitetsforskning Bergen. Selskapet har 6 ulike avdelinger som er svært ulike både med hensyn til, faglig bredde, finansiering og størrelse:

- Uni Research CIPR (Centre for Integrated Petroleum Research) driver anvendt forskning på økt oljeutvinning og sikker lagring av CO2.

- Uni Research Computing driver forskning og utvikling innen beregningsvitenskap og utfører Big Data analyse.
- Uni Research Helse utfører og formidler forskning innen fagområder som har betydning for helse, livsstil og arbeid.
- Uni Research Klima forsker på klima i fortid, nåtid og fremtid.
- Uni Research Miljø utfører forskning og utvikling innen miljøovervåking på oppdrag fra næringsliv og offentlig forvaltning.
- Uni Research Rokkansenteret utfører forskning innenfor et vidt felt av samfunns- og kulturforskning.

I 2014 hadde Uni 400 millioner kroner i omsetning og 400 ansatte. 75% av de ansatte har doktorgrad. Selskapet har 80 stipendiater og 20 postdoktorer. Den faglige aktiviteten rommer 600 prosjekter. I 2014 hadde selskapet 321 NVI-publikasjoner

Inntektskildene til selskapet er fordelt slik:

- Offentlig 45%
- Forskningsrådet 28%
- Privat 16%
- Internasjonalt 8%
- Basisfinansiering 4%

Uni har ambisjoner om å være anerkjent som et av Norges største og viktigste forskningsselskap. Selskapet skal drive forskning som holder høyt internasjonalt nivå og vi skal ha stor faglig bredde. Dette innebærer at selskapet skal utvikle internasjonalt ledende miljø, samarbeide med forskningsmiljøer i verdensklasse, i større grad satse på EU-prosjekter, samt være vertskap og partner i senterøkninger med langsiktig finansiering (SFI, SFF og FME).

En ny strategi skal være på plass fra 2016. De store temaene i strategien videreføring av selskapets vitenskapelige profil, at Uni skal identifisere områder der de er blant de internasjonalt ledende og tværfaglig forskning.

Selskapet har følgende forskningsområder:

- Energi: Økt oljeutvinning, geofag, reservoarsimulering CO2-lagring, geotermisk energi
- Helse: barnehjem og fosterhjem, psykisk helse, sykefravær og arbeidsliv, musikkterapi, allmenmedisin og legevakt, tannhelse
- Klima: Klimaforståelse, klimamodellering, fremtidig klimautvikling, klimaendring, klimaservice
- Miljø: Miljøundersøkelser, miljøovervåking, fiskehelse, fiskebiologi, anvendt bioteknologi
- Samfunn: Demokrati, makt og forvaltning, sosial- og helsepolitikk, velferd, helseøkonomi, organisasjon og ledelse, valg

Forskningsområdene ved Uni er i utgangspunktet komplementære med UiB. Unntaket er innenfor humaniora, jus og medisin. Praksis har likevel utviklet seg slik at det i vesentlig grad har blitt konkurranse mellom fagmiljøene ved UiB og Uni.

Uni er i dialog både med CMR om fusjon. Ledergruppene hos Uni Research og CMR er intervjuet av PwC. Det samme er ansattrepresentantene i de to selskaperes styre. Ett funn PwC framhever er at det bør utforskes mer hvilke faglige synergier som finnes mellom de to selskapene. Det blir neste steg i prosessen. Veier videre skal deretter diskuteres i ledergruppen. Det har vært liten framdrift i dette arbeidet den siste tiden.

Nansensenteret, er ledergruppen i Uni samstemt om at de ser som en interessant partner. Nansensenteret har foreløpig ikke ønsket å diskutere dette nærmere.

En prosess som har kommet lengre er kjøp av stiftelsen Polytec i Haugesund som nå er godkjent av de respektive styrene i selskapet. Polytec driver forskning innenfor akvakultur, maritim, subsea og olje og gass. Spesielt Uni Research Computing har potensiale for samarbeid med Polytec, og at de kan gi selskapet tilgang til et industrinettverk. Stiftelsestilsynet og UiB som eier må godkjenne modellen.

Uni er også i dialog med IRIS i Stavanger med tanke på mulig fusjon.

7. Innspill fra fakultetene

Forholdet til Uni har universitetsledelsen drøftet med dekanene i flere møter og dekanene er bedt om å komme med innspill på følgende punkt:

- Fakultetets nåværende og planlagt samarbeid med Uni Research
- Innspill til universitetets framtidig samarbeidsmodell med Uni Research
- Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene

I innspillene peker fakultetene på Uni sin rolle i forhold til å oppfylle UiB sin strategi synes uklar. Det har skjedd en endring den siste tiden som har medført at Uni-systemet i større grad enn tidligere legges til rette for å dra på UiB sine ressurser for å skape større merverdi for Uni sin virksomhet.

Fakultetene trekker frem eksempler på at kontakten mellom Uni og universitetet er basert på tilfeldige og sporadisk dialog mellom enkeltforskere og Uni - uten at instituttledelse eller fakultetsledelse er involvert eller får mulighet til å medvirke til å sikre en bedre forankring og koordinering av søknadsprosesser. Det fører til unødvendig dobbeltarbeid, konkurranse og til dels konflikter mellom forskere som innser at de har lagt ned mye tid og krefter i prosjekter som ikke når opp i en nasjonal eller internasjonal konkurranse.

Det påpekes også at det er uheldig og formelt uriktig å opprettholde en praksis der heltidsansatte forskere ved UiB kan legge eksternfinansierte prosjekter til Uni for på

denne måten å oppnå en personlig fordel i form av 20% stilling. UiB finansierer dermed en betydelig del av forskningstiden til prosjektleder uten at dette gir uttelling i resultatbasert omfordeling til UiB.

Fakultetet fremhever også at det både faglig, økonomisk og organisatorisk synes uklart om UiB og Uni skal utvikle komplementære eller konkurrerende profiler. Ulike oppfatninger av dette, fører ofte til vanskeligheter med å etablere konkret prosjektsamarbeid. UiBs behov for å styrke sin eksterne prosjektportefølje kan komme i konflikt med Unis interesser.

Det anbefales at UiB må utrede hvordan vi best kan ivareta vårt samfunnsoppdrag innen innovasjon og anvendt forskning. Det understrekes at et selskap som har operert så uavhengig av UiBs strategiske ledelse som Uni, har gjort, vanskelig kan fylle en rolle som virkemiddel for å oppfylle UiBs oppdrag. Dette taler for at Uni enten må integreres enda tettere i UiBs organisasjon eller at UiB må utvikle nye metoder for å utføre dette samfunnsoppdraget. Samarbeidet bør uansett foregå med en tett integrering av samarbeidende miljøer, slik at det ikke oppstår konkurransesituasjon mellom ulike avdelinger ved Uni og instituttene.

Uavhengig av fremtidig samarbeidsmodell peker alle fakultetene på behovet for mer funksjonelle og formaliserte arenaer for samhandling mellom Uni og UiB. Konkret ønsker fakultetene å være representert i styret til Uni og i de ulike avdelingsrådene.

Fakultetenes innspill følger i sin helhet som vedlegg til dette notatet.

8. Alternative modeller for videre samarbeid mellom UiB og Uni Research

En stabil og forutsigbar økonomi er avgjørende for at strategien 2016-2022 skal lykkes. Samtidig krever etableringen av flere ledende forskningsmiljøer økte ressurser. Forskning og utdanning på høyt internasjonalt nivå er avhengig av langsiktige investeringer i infrastruktur, så vel som lønns- og driftsmidler. Dette kan ikke alene sikres gjennom basisfinansiering fra Kunnskapsdepartementet. Skal UiB nå målet om å holde høy, internasjonal faglig kvalitet må bidrags- og oppdragsfinansieringen styrkes. Økning i inntekter fra Forskningsrådet og EU må gis særskilt oppmerksomhet. Forslaget til statsbudsjett for 2016 understreker betydningen av å lykkes på konkurransearenaer. Forskningsrådet tilføres 760 millioner kroner for å styrke virkemidler som skal bidra til å realisere langtidspanen for forskning.

Nedenfor skisseres fire alternative modeller for videre samarbeid med Uni. I vurdering av ulike modeller for samarbeid med Uni bør premissene som er skissert ovenfor legges til grunn.

Alternativ 1 - Dagens modell uendret

Ingen endring i forhold til dagens situasjon. Uni fortsetter å utvikle seg som et selvstendig selskap med en egen identitet, som både skal samarbeide og konkurrere med UiB

Muligheter:

- Gjør forskningsbyen Bergen sterkere
- Konkurransen styrker både Uni og UiB slik at begge oppnår aktivitetsøkning og virker kvalitetsfremmende

Utfordringer:

- UiB vil konkurrere med Uni om forskningsmidler på mange områder
- Samarbeid mellom fagmiljø og enkeltforskere i de ulike selskapene svekkes.
- Stadige diskusjoner om plassering av prosjekt øker risikoen for at forskere ønsker å plassere prosjekter utenfor Bergen.
- Dagens Uni er ikke en relevant partner for alle fakultetene. Vesentlige mangler i forhold til Det medisinsk-odontologiske fakultet, Det juridiske fakultet og Det humanistiske fakultet.
- Vanskeligere å koordinere søknadsprosesser fordi begge institusjonene vil ønske å delta på de samme konkurransearenaene
- Vanskelig å få forpliktende avtaler om arealer og infrastruktur.
- Manglende avtaleverk mellom selskapene gjør det vanskelig å overholde økonomireglementet
- Gir sannsynligvis mindre rom for å øke de eksterne inntektene ved UiB.
- UiB vil fortsatt miste potensielle resultatinntekter fra RBO og publiseringsmidler

Alternativ 2 – Harmonisering av strategier

Uni sin strategi harmoniseres med UiBs strategi for 2016-2022 med tanke på å sikre partnerskap om utvalgte områder for strategiske samarbeid og arbeidsdeling

Muligheter:

- Sterkere strategisk samarbeid om universitetets prioriterte satsinger i strategi 2022
- Gir rom for større grad av arbeidsdeling
- Vil fortsatt ivareta fleksibilitet som to selvstendige enheter og to ulike lovverk gir

Utfordringer:

- Gir fortsatt universitet kun indirekte styring av selskapet
- Konkretiserer ikke virkemidler for samarbeid, men overlater dette til det enkelte fagmiljø i den enkelte søknad/prosjekt
- Gir sannsynligvis mindre rom for å øke de eksterne inntektene ved UiB.
- UiB vil fortsatt miste potensielle resultatinntekter fra RBO og publiseringsmidler

Alternativ 3 - Flere virkemidler for samarbeid

En slik modell legger i tillegg til harmonisering av strategi til rette for flere og tydeligere virkemidler for samarbeid mellom de to institusjonene, Slike virkemidler kan være:

- Tvillingsentre: Virkemiddel som er omtalt i Uni sin strategi for 2010-2015, men er ikke systematisk fulgt opp. Det gjenstår et arbeid for å konkretisere hva en slik løsning innebærer i forhold til organisering, styring og ressurser
- Tettere samarbeid om søknadsprosesser for å klargjøre arbeidsdeling, for eksempel knyttet til SFF, SFI og FME ved å utvikle tydelige kriterier for plassering
- Modell for porteføljestyling gjennom kriterier for plassering og ledelse av enkeltprosjekter.
- UiB-representasjon i styrende organer også i avdelingene i Uni
- Opplegg for systematisk dialog mellom forskningsdirektører i Uni og instituttledere/dekaner ved UiB
- Muligheter for å utvikle et administrativt BOA-team på tvers av institusjonene

Muligheter:

- Gir fagmiljøene tydeligere rammer for samarbeid og arbeidsdeling
- Øker universitets innflytelse i Uni
- Legger til rette for fleksibelt samarbeid om større satsinger

Utfordringer

- Stiller fortsatt store krav til at fagmiljøene må finne enkle løsninger i den enkelte prosess
- Administrativt krevende å håndtere oppfølging regler, rutiner og retningslinjer.
- Gir sannsynligvis mindre rom for å øke de eksterne inntektene ved UiB.
- UiB vil fortsatt miste potensielle resultatinntekter fra RBO og publiseringsmidler

Alternativ 4 - Full fusjon

En slik modell innebærer at Uni som selskap overføres til UiB, men etableres som en egen struktur innenfor universitetet, med avdelingene plassert på fakultetsnivå eller i et eget forskningsfakultet. Høgskolen i Oslo- og Akershus har som første institusjon i landet nylig fusjonert inn fire forskningsinstitutter etter denne modellen (NOVA, AFI, NIBR og SIFO)

Muligheter:

- Formålstjenlig organisering som sikrer tydelig og helhetlig eierstyring
- Mulighet for å etablere en sterkere vitenskapelig aktør i Bergensområdet
- Gir bedre rom for effektiv styring og utnyttelse av arealer og infrastruktur
- Økte BOA-inntekter. RBO-inntektene etter dagens modell vil utgjøre om lag 30 millioner kroner (2014-tall) basert på gjeldende finansieringsmodell.
- Ved overgang til en ny RBO-modell slik den er skissert i forslag til statsbudsjett for 2016, basert på total BOA, vil effekten være langt større. Et estimat som inkluderer uttelling for samlet BOA tilsvarende halv vekt av dagens NFR-sats tilsier samlet uttelling på om lag 50 millioner kroner.

- Økt vitenskapelig publisering. Basert på 2014-tall vil dette utgjøre 201 publikasjonspoeng (7 millioner kroner i økte RBO-inntekter). Det er usikkert hvordan omlegging til ny modell for uttelling for publisering vil slå ut.
- Dersom konkurranse erstattes med samarbeid vil de samlede ressursene til søknadsutvikling kunne utnyttes bedre

Utfordringer:

- Krav til at universitetsledelsen klargjør arbeidsdeling mot fakultet/institutt
- Mindre fleksibelt lovverk kan svekke konkurranseevnen og skape utfordringer med hensyn til både rekruttering og oppsigelse av personell
- Færre individuelle insentiver til faglig samarbeid (bistilling, fleksibel utnyttelse av kompetanse på tvers av institusjonene)
- Økt risiko knyttet til dimensjonering av virksomheten
- Arbeidsmønstrene blir likere innenfor GB og BOA.

9. Vurdering av de ulike modellene

Gjennomgangen av alternativene ovenfor viser at det er både muligheter og utfordringer ved alle de ulike modellene.

Alternativ 1 er en videreføring av dagens modell. Dette er en modell som har fungert siden 2007, men ikke har gitt vekst for noen av institusjonene i perioden. Det gjør det lite realistisk å se for seg at en videreføring av denne modellen vil gjøre det mulig for universitetet å oppfylle sine ambisjoner for BOA-virksomheten.

Alternativ 2 forutsetter harmonisering av strategiene mellom selskapene. I forhold til noen viktige satsingsområder kan det gi økt tydelighet, men for det enkelte fagmiljø og enkeltforskere vil en slik modell ikke løse de de spenninger og utfordringer som er dokumentert både i søknadsfasen og ledelse/drift av prosjektene.

Alternativ 3 legger til rette for flere virkemidler for samarbeid, tydeligere arbeidsdeling og mulighet for sterkere administrativt samarbeid som kan styrke viktige støttefunksjoner ut mot viktige forskere. Modellen stiller likevel store krav til det enkelte miljø og den enkelte forskere til å finne de konkrete løsninger i den enkelte prosess. Hvis denne modellen skal fungere krever det stor ledelsesoppmerksomhet på alle nivå i organisasjonen og krav til både utarbeidelse og oppfølging av tydelige rutiner og retningslinjer. Et slikt system vil av enkeltforskere kunne oppleves som både unødvendig byråkratisk og svært arbeidskrevende.

Alternativ 4 innebærer full fusjon og har en rekke utfordringer med hensyn til organisering, rekruttering og samspill med institutter og fakulteter. Den stiller store krav til at universitetet innenfor en organisasjon klarer å balansere den BOA-finansierte virksomheten i forhold til den grunnforskning og utdanning som allerede foregår i fagmiljøene. Den reiser også en rekke juridiske og administrative problemstillinger som krever ytterligere utredning.

For universitetet samlet gir denne modellen likevel de største mulighetene å øke verdiskapingen, etablere flere sterke fagmiljøer og samle ressurser med sikte på å

styrke universitetets vitenskapelige posisjon. Det gir grunnlag for effektive og målrettede søknadsprosesser der fagmiljøene kan konsentrere seg om å utvikle gode søknader heller enn å løse organisatoriske hindringer.

Modellen sikrer også et bedre ressursgrunnlag gjennom økt uttelling for resultatmidler ved at all BOA-virksomhet som i dag er plassert i Uni vil gis uttelling gjennom den resultatbaserte omfordelingen som universitetene er den del av.

Samlet vurderes alternativ 1 og 2 å gi liten endring i forhold til dagens situasjon. Både alternativ 3 og 4 åpner opp for muligheter til å tydeliggjøre de organisatoriske rammene og utvikle strategiske virkemidler som øker muligheten til å nå universitetets ambisjoner.

10. Veien videre

Før det er mulig å konkludere i forhold til et valg mellom alternativ 3 og 4 er det likevel behov for en grundigere utredning av muligheter og utfordringer ved de to modellene.

I forhold til alternativ 3 (flere virkemidler for samarbeid) må det i det videre arbeid særlig legges vekt på:

- Utrede grunnlag for å harmonisere strategiene i de to institusjonene
- Utrede nærmere relevante virkemidler som kan styrke samarbeidet mellom de to institusjonene
- Gjennomgå hele styringsstrukturen i Uni med sikte på å tydeliggjøre representasjon fra UiB og samhandling mellom ledelsen i UiB og Uni.
- Utrede muligheten for et felles administrativt BOA-team mellom institusjonene
- Konsekvenser av en slik løsning må også vurderes opp mot relasjonene til Nansensenteret og CMR

I forhold til alternativ 4 (full fusjon) må det i det videre arbeid særlig legges vekt på:

- Gjennomgå Uni sin virksomhet med sikte på å vurdere hvilke levedyktige fagmiljø som må bestå og videreutvikles innenfor UiB. Det må også vurderes om det er aktivitet som best lar seg integrere i eksisterende sentre- og instituttstruktur ved UiB.
- Utrede modeller for samhandling og arbeidsdeling mellom eksisterende fagmiljø ved UiB og eventuelle enheter som overføres til Uni
- Utrede om basisbevilgningen i Uni kan videreføres minst på samme nivå som i dag.
- Relasjonene til CMR og Nansensenteret må også inngå i vurderingen av endelig løsning for Uni

- Konsekvenser av overgang fra Arbeidsmiljøloven til Tjenestemannsloven må utredes

11. Tidsplan for det videre arbeid

28.10.15	Styresak der en beslutter utredning av alternative modeller for samarbeid med Uni Research
02.06.16	Vedtak i universitetsstyret om modell for samarbeid med Uni Research
01.01.17	Ny organisering trer i kraft

Vedlegg:
Innspill fra fakultetene

FORHOLDET TIL UNI RESEARCH - INNSPILL FRA FAKULTETENE

NOTAT OM FORHOLDET UIB / UNI

Knut Helland, dekan, Det samfunnsvitenskapelige fakultet

15.9.2015

Jeg viser til mail fra Tore Tungodden den 28. august med spørsmål til dekanene og direktør ved Bergen. Problemstilling: Forholdet til Uni Research i forbindelse med UiB styresak som forberedes til møte i oktober. Dekanene er bedt om å levere et kort notat om følgende:

1. Fakultetets nåværende og planlagt samarbeid med Uni Research
2. Innspill til universitetets framtidig samarbeidsmodell med Uni Research
3. Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene

AD 1: Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet har vi lang tradisjon og gode erfaringer fra samarbeidet med Uni Research. Dette omfatter først og fremst samarbeid mellom våre fagmiljøer og Uni Research Rokkansenteret. Samarbeidet har gitt faglig merverdi til samfunnsforskningen Bergen, både gjennom den bredden som er etablert i forskningen, det omfanget denne forskningen har fått, og den kvaliteten som er bygget over tid gjennom dette samarbeidet. Dekan for Det samfunnsvitenskapelige fakultet er leder for Avdelingsrådet ved Uni Research Rokkansenteret. Dekan for Det humanistiske fakultet er nestleder i samme råd. Det nåværende samarbeidet er omfattende, og har gitt stor uttelling over tid, blant annet på området velferdsforskning. I forhold til større utlysninger på dette og andre områder har fagmiljøene arbeidet godt sammen for prosjektutvikling og annet.

AD 2: Når det gjelder universitetets fremtidige samarbeid med UiB kan samarbeidet mellom Uni Rokkan og SV-fakultetet tjene som en modell for slikt samarbeid. Det er tett dialog mellom forskerne og mellom ledelsen ved Uni Research Rokkansenteret, ledelsen ved fagmiljøene og ledelsen ved fakultetet. Flere av våre fagmiljøer er representert i Uni Research Rokkansenteret sitt avdelingsråd. Administrativ ledelse ved fakultetet og administrasjonen ved Uni Research Rokkansenteret har god kontakt og gjensidig forståelse av de forskningsmessige oppgavene. Mange av fakultetets ansatte har tidligere arbeidet – eller arbeider i ll'er stillinger – ved Uni Research Rokkansenteret. Dette gir viktige innsikter og faglig og økonomisk merverdi på grunn av den oppdragskulturen Uni Research Rokkansenteret representerer. Uni Research Rokkansenteret er – og vil fortsatt være – viktig for fagmiljøene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet når det gjelder rekruttering av medarbeidere i rekrutteringsstillinger, midlertidige stillinger og faste stillinger. Samarbeidet med Uni-systemet er viktig når det gjelder midlertidige tilsetninger knyttet til forskningsprosjekter.

AD 3: Det viktigste virkemiddelet for å styrke samarbeid mellom fagmiljø og enkeltforskere ved de to institusjonene er gjensidig dialog og gjensidig forståelse av hvilket oppdrag virksomhetene har i forhold til hverandre. Muligheten for å bygge god tverrfaglig virksomhet i gjensidighet mellom Uni Research og UiB er til stede når det gjelder å involvere ulike avdelinger og ulike fakultet når det gjelder faglig utviklingsarbeid. Det er også viktig at de

administrative miljøene kan kommunisere godt på tvers av institusjonsgrenser. I våre miljøer er det etablert en arbeidsdelingsforståelse når det gjelder bruk av UiBs ressurser: I den grad prosjekter ledes av UiB ansatte skal prosjektene også lokaliseres til fakultetets grunnmiljøer, spesielt dersom det er snakk om større prosjekter og prosjekter som har grunnforskningskarakter. Dersom det er snakk om mer oppdragsbasert forskning kan dette stille seg noe annerledes

I den siste tiden synes Uni-systemet i større grad enn tidligere å legge til rette for å dra på UiB sine ressurser for å skape større merverdi for Uni sin virksomhet. To forhold blir da viktige: Avklarhet og gjennomsiktighet i forhold til konflikterende og gjensidige interesser. I det store gjelder denne avklarheten og gjennomsiktigheten bygg og lokalisering. I det daglige gjelder det prosjektutvikling og lokalisering av prosjekter der prosjektleder er UiB ansatt. Avklarhet og gjennomsiktighet er forutsetninger for et godt samarbeid på et felt der våre virksomheter kan ha kortsiktige motstridende interesser. Retningslinjer må være tydelig institusjonelt forankret og bli fulgt opp fra begge parter sin side. Gjennom sin eierposisjon har UiB en god mulighet, og også et spesielt ansvar, for følge dette opp.

NOTAT FRA DET HUMANISTISKE FAKULTET ANGÅENDE FORHOLDET TIL UNI RESEARCH

Fakultetets nåværende og planlagte samarbeid med Uni Research

HF samarbeider særlig med tre av Uni Researchs avdelinger: Uni Rokkan, Uni Helse og Uni Computing.

Uni Rokkan har fungert som en rekrutteringsarena og samarbeidspartner i flere prosjekter (samfunnsfaglig, historie, migrasjon, kjønnsforskning). Musikkterapi-miljøet virker gjennom samarbeidsorganet Gamut, hvor en stor del av den eksterne forskningen foregår i Uni Helse. Samvirket med Uni Computing gjelder særlig prosjekter innenfor tekst- og språkteknologi. Mye av dette samarbeidet har røtter ti år eller mer tilbake, da Uni (Unifob) var et redskap for organisering av eksternfinansiert forskning. I dag fremstår Unis rolle i UiBs strategi som uklar. Også administrative og tekniske støttetjenester fra Uni ligger nå på et så høyt prisnivå at fakultetet har måttet finne andre samarbeidspartnere for slike tjenester.

Innspill til universitetets framtidige samarbeidsmodell med Uni Research

UiB trenger Uni til dynamisk oppbygging av forskningsområder som åpner opp for unge forskere og tverrfaglighet. Forutsetningen er at UiB må ha en konkret strategi for hvordan samarbeidet kan brukes for å bygge forskningsmiljøer og øke den eksternt finansierte virksomheten.

Både faglig, økonomisk og organisatorisk synes det uklart om UiB og Uni skal utvikle komplementære eller konkurrerende profiler. Ulike oppfatninger av dette, fører ofte til vanskeligheter med å etablere konkret prosjektsamarbeid. UiBs behov for å styrke sin eksterne prosjektportefølje kan komme i konflikt med Unis interesser.

Generelt ønsker vi en mer systematisk oversikt over strategiene og prosjektutviklingen i UNI, og et tettere og mer forutsigbart samarbeid. Dette kan både heve kvaliteten på forskningen og hindre konflikter og ekstraarbeid.

Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene

Forholdet mellom Uni og UiB bør reguleres av tydelig arbeidsdeling og retningslinjer for samarbeid. Vi ønsker forpliktende rutiner og bedre koordinering av søknadsprosesser for å hindre opprydninger i etterkant. Modeller for planlegging, ledelse, administrasjon, finansiering og budsjettering av samarbeidsprosjekter bør klargjøres og konkretiseres. Vi viser til at UiB har utviklet retningslinjer for bistillinger – utfordringer knyttet til sidegjøremål og konkurranseforhold bør også utredes.

HF ønsker fortsatt å være representert i avdelingsstyret til Uni Rokkan. Vi ønsker i tillegg representasjon i avdelingsstyrene til Uni Helse og Uni Computing.

Fakultetet er ikke representert i GAMUTs styringsgruppe, og ber med dette om at sammensetningen endres. Vi ønsker også en kritisk gjennomgang av ”Gamut-avtalen” mellom UNI og UiB.

Post Solstrand: innspill fra MN om UiB og Uni Research

Fakultetets nåværende og planlagte samarbeid med Uni Research

MN har alltid hatt sterke faglige bånd til forskning ved Uni Research. De naturvitenskapelige miljøene ved Uni Research (Klima, Miljø, CIPR og Beregning) har sprunget ut fra forskningsvirksomhet ved MN-instituttene. Dette samarbeidet ønsker vi skal videreutvikles og integreres enda tettere, ettersom store grupper er mer vitenskapelig potente ved sin diversitet i kompetanse og instrumentering. Uni Research vil dessuten være en sentral aktør i alle de planlagte klyngene fakultetet er involvert i.

Innspill til universitetets framtidige samarbeidsmodell med Uni Research

På kort sikt er det behov for langt tettere dialog mellom ledere i Uni Research og ledere i fakulteter og institutter. Ledere av de mest involverte fakultetene bør sitte i styret for Uni Research mens ledere på institutt- eller senter-nivå bør være involvert i ledelsen av avdelingene i Uni Research. Man kan tilsvarende argumentere for Uni-ledere som eksterne medlemmer i fakultetsstyret og instituttråd.

På litt lengre sikt må UiB utrede hvordan vi best kan ivareta vårt samfunnsoppdrag innen innovasjon og anvendt forskning. De siste årene kan tyde på at et selskap som har operert så uavhengig av UiBs strategiske ledelse som Uni Research har gjort, vanskelig kan fylle en rolle som virkemiddel for å oppfylle UiBs oppdrag. Dette taler for at Uni Research enten må integreres enda tettere i UiBs organisasjon eller at UiB må utvikle nye metoder for å utføre dette samfunnsoppdraget. I dette bildet må UiB også avklare sitt forhold til CMR. MN vurderer CMRs kompetanse som komplementær, mens Uni i stor grad overlapper oss i kompetanse.

Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene

Naturvitenskapelig virksomhet er gjennomgående kostbar på grunn av behov for teknisk infrastruktur og støttepersonell. Store forskningsmiljøer har større evne til vedlikehold og fornyelse av en stor bredde av vitenskapelig utstyr. Dette gir disse miljøene større evne til å ligge i forskningsfronten. Dette er et vesentlig element i UiBs klyngetanke, og har vært helt

sentralt i MNs planer for samarbeid med Uni Research. Fakultetet er derfor veldig opptatt av at tilgrensende fagmiljøer ved Uni og instituttene i størst mulig grad er samlokalisert og med gode gjensidig balanserte avtaler for bruk og videreutvikling av infrastruktur.

Fakultetet ønsker derfor at

- Uni Research Klima skal være lokalisert i klimaklyngen i Jahnebakken sammen med resten av Bjerknes-miljøet. Der ønsker vi også at Nansensenteret og HIs klimaforskere skal være.
- Uni Research CIPR skal være lokalisert i umiddelbar tilknytning til MNs geo- og kjemimiljøer i Realfagbygget og mikrobiologimiljøene i biobyggene.
- Uni Research Miljø sine forskningsgrupper skal være lokalisert sammen med de mest relevante forskningsgruppene til BIO i biobyggene.
- Uni Research Computing skal være lokalisert nær de relevante gruppene ved II og MI
- Enkeltforskere og små grupper ved Uni kan være naturlig integrert i mor-forskningsgruppene sine ved MN-instituttene

NOTAT 09.09.2015

Til Universitetsledelsen

Fra MOF

Det vises til email 28. august med forespørsel om innspill vedrørende samarbeidet med Uni. MOF har drøftet saken i dekanens ledergruppe inklusiv instituttlederne ved MOF.

1) Fakultetets nåværende og planlagt samarbeid med Uni Research:

Fakultetet har følgende samarbeidsflater med UniHelse:

K1 samarbeider med RKBU - Regionalt kunnskapssenter for barn og unge gjennom konkrete prosjekter, stipendiater og bistillinger. Det holdes regelmessige møter med god dialog. Partene er godt kjent med hverandre og kan løse utfordringer dersom slike oppstår.

IGS samarbeider med AFE -Allmennmedisinsk forskningsenhet og Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin gjennom konkrete prosjekter, bistillinger og samlokalisering. Samarbeidet oppleves som godt og en styrke for begge parter. Samlokaliseringen medfører god integrering av forskere og god forståelse for arbeidsdeling mellom partene. SIH har ikke samarbeid med Uni.

IKO samarbeider med Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer gjennom bistilling, stipendiatveiledning og prosjektsøknad.

I alt omfatter samarbeidet en portefølje på anslagsvis 15 mill NOK. Etter nedleggelsen av Unifob - Avdeling for basal- og klinisk medisinsk forskning har fakultetet ikke hatt tradisjon for å legge prosjektforvaltning til Uni. Utenom det samarbeidet som er listet over med Uni har MOF ellers hatt sine grenseflater mot HUS og andre sykehus, Bergen kommune, Høyskolen i Bergen, Folkehelseinstituttet, og når det gjelder økonomiforvaltning også Innovest.

Når dette er sagt, så er MOF positiv til det pågående samarbeidet med UniHelse, med det omfang det har i dag. Samarbeidet oppleves som en styrke fra begge parter side.

2) Innspill til universitetets framtidige samarbeidsmodell med Uni Research:

Samarbeidet bør foregå i form av faglig samarbeid, gjennom samlokalisering og bistillinger. MOF mener det er viktig med en tett integrering av samarbeidende miljøer, slik at det ikke oppstår konkurransesituasjon mellom ulike avdelinger ved Uni og instituttene ved MOF. Uni bør kunne utgjøre en avtaker og karrierevei for noen av våre postdoktorer, som fakultetet selv ikke har anledning til å tilby videre ansettelse. Ved en tett integrering av fagmiljøer vil ikke overgang til Uni og vise versa oppleves som et tap for det totale fagmiljøet. Slik kan det skapes synergier ved at fagmiljøene totalt sett styrkes. Summen av et integrert UiB og Uni vil være større enn det de vil utgjøre hver for seg. UiB bør ta vare på de positive effektene av etableringen av Uni. Her vises det til effekten av Sintef-NTNU-samarbeidet.

MOF har per i dag ikke interesse av å bruke Uni som porteføljeforvalter for ekstern finansiering.

3) Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene:

Stimulere til samarbeid mellom faglige ledere hos begge parter samarbeide om konkrete prosjektsøknader, samlokalisering og integrering av forskere, unngå konkurransesituasjon der en river miljø fra hverandre og etablerer store separate enheter. Et tiltak for å unngå situasjoner som de andre fakultet har kommet i, bør det vurderes om det kan være tjenlig med avdelingsstyrer i UNI, der noen fra fakultetsledelsen ved helsefakultetene er leder, og de aktuelle instituttene er representert.

Uni Research – innspill fra Det juridiske fakultet

1. Fakultetets nåværende og planlagt samarbeid med Uni Research

Det juridiske fakultet samarbeider i to forskningsprosjekt med Uni Rokkansenteret. Begge disse er under utfasing:

- 1) Forskningsrådets VAM-program:** «Judicialisation and social citizenship», koordinert av Det juridiske fakultet v/ Henriette Sinding Aasen. Uni Rokkansenteret er partner.
- 2) Forskningsrådets VAM-program:** “Provision of welfare to irregular migrants”. Koordinert av Uni Rokkansenteret. Det juridiske fakultet er partner.

Videre er det nettopp sendt en søknad til Forskningsrådets DEMOS-program (frist 9/9-15); “Legal governance in land use planning» (GOVLAND). Prosjektet er koordinert av Det juridiske fakultet v/ Ingunn Myklebust. Uni Rokkansenteret er partner.

2. Innspill til universitetets framtidige samarbeidsmodell med Uni Research

Det juridiske fakultet mener grenseoppgangen mellom Uni Research og UiB må konkretiseres og tydeliggjøres, og det kan tenkes modeller som enten bygger på faglig komplementaritet, eller at det etableres forskningsgrupper på tvers av UiB og Uni Research. Dette er det redegjort for i UiBs Organisasjonsutviklingsprosjekt 1. I dagens modell kan det oppstå uklarheter om hvem som skal koordinere og eie et prosjekt, og her er det behov for tydeligere retningslinjer.

3. Forslag til konkrete virkemidler for å styrke samarbeidet mellom fagmiljø og enkeltforskere i de to institusjonene

Som nevnt innledningsvis har Det juridiske fakultet allerede samarbeid med forskere på Uni Rokkansenteret. Dette er samarbeid som bygges opp over tid i nettverk mellom enkeltforskere. Fakultetet ser imidlertid at det også kan ligge potensiale for forskningssamarbeid med andre miljøer i Uni Research. Ved både Uni Research og Det

juridiske fakultet er det f.eks. miljøer som jobber med spørsmål knyttet til miljø, klima, helse og forvaltning. Ved Det juridiske fakultet er det en langsiktig ambisjon å delta i flere tverrvitenskapelige forskningsprosjekter. Flere av utlysningene ved NFR og H2020 er innrettet mot de store samfunnsutfordringene, og en vil anta at det kan styrke en forskningssøknad å legge inn rettsvitenskapelige dimensjoner. For å få til samarbeid, og bli invitert inn i hverandres nettverk, må miljøene bli kjent med hverandre. Et forslag kan være å få arrangert et møte mellom forskningslederne i Uni Research og fakultetet på f.eks. ovennevnte fagområder der konkrete forskningsprosjekt og forskningsplaner presenteres. Et annet virkemiddel kan være å etablere nettverk knyttet til de store samfunnsutfordringene, slik det f.eks. gjøres mellom UiB, Uni Research og NHH innen klima («**The Bergen program on governance and climate**»). **Forskere fra Det juridiske fakultet deltar i dette nettverket, og oppgir å ha godt utbytte av det. Tilsvarende nettverk kunne bygges opp på andre fagområder.**

For en fullstendig oversikt over forskergruppene ved Det juridiske fakultet:

<http://www.uib.no/jur/forskergrupper>.

-----Original Message-----

From: Jarle Eid

Sent: Monday, September 14, 2015 9:02 AM

To: Tore Tungodden

Cc: Dag Rune Olsen; Kjell Bernstrøm; Ragna Valen

Subject: RE: Forholdet til Uni Research - innspill fra fakultetene

Importance: High

Hei,

-jfr. tidligere diskusjoner og vurderinger. Beklager noe forsinket herfra på grunn av reise/seminarer.

Det psykologiske fakultet har en relativt stor faglig og forskningsmessig grenseflate mot Uni Research. Dette gjelder både Uni Helse (psykologi og helsefag), RKBU (barnevern mv) og Uni Rokkan (samfunnspsykologi, pedagogikk, skoleforskning). Den vedlagte oversikten over aktive prosjekter viser stor bredde i forskningstema og at flere enkeltforskere er trukket aktivt inn i Uni Research sine prosjekter.

Tatt i betraktning de mange utlysninger og den store oppmerksomhet knyttet til helse, sosialpolitikk, skole og utdanning - så viser også oversikten over pågående prosjekter at det flere små og relativt ukoordinerte prosesser. Det er grunn til å tro at både UiB/Psyfak og Uni Research kunne hatt flere og større prosjekter innen disse viktige samfunnsområdene. En åpenbar svakhet ved dagens modell er et fullstendig fravær av samarbeidsorgan eller strategiske prosesser for å utvikle forskningstema og profiler gjennom samhandling mellom parallelle og konkurrerende miljøer. Her er mange eksempler på at kontakten mellom Uni Research og det psykologiske fakultet er basert på tilfeldige og sporadiske kontakter mellom enkeltforskere og Uni Research - uten at instituttledelse eller fakultetsledelse er involvert eller får mulighet til å medvirke til å sikre en bedre forankring og koordinering av søknadsprosesser.

Det fører til unødvendig dobbeltarbeid, konkurranse og til dels konflikter mellom forskere som innses at de har lagt ned mye tid og krefter i prosjekter som ikke når opp i en nasjonal eller internasjonal konkurranse. Økt samarbeid og en tydelig arbeidsdeling kunne styrket både UiB og Uni Research. Det

er et åpenbart og presserende behov for å etablere mer funksjonelle og formaliserte arenaer for samhandling mellom Uni Resarch og UiB. Det psykologiske fakultet ønsker å bidra aktivt til dette ved å fremme samarbeid om større søknader - særlig inn mot EU.

Konkret ønsker Det psykologiske fakultetet å være representert i det nye styret til Uni Research.

Vi mener også en bør vurdere om RKBU (barnevern mv.) bør løftes ut av Uni Helse og legges inn som en del av UiB for å styrke forskning og utdanning innenfor sosialfag, lektorutdanning, barnevern og helsefag slik man har gjort ved NTNU og ved UiT.

Det bør etableres et forpliktende forum der utlysninger og søknadsprosesser kan koordineres - I dag genererer dette både svakere søknader, administrativt dobbeltarbeid og i flere tilfeller behov for "opprydding" i etterkant.

Det psykologiske fakultet ønsker å være tydelig representert inn mot avdelingsstyrene for Uni Helse og tilsvarende inn mot Uni Rokkan.

Det er uheldig, og trolig også formelt uriktig, å opprettholde en praksis der heltidsansatte forskere ved UiB kan legge eksternfinansierte prosjekter til Uni Research for derigjennom å oppnå en personlig fordel i form av 20% stilling og der UiB finansierer en betydelig del av forskningstiden til prosjektleder uten at dette gir uttelling i resultatbasert omfordeling til UiB.

I og med at Uni Research AS opererer i en konkurranseutsatt sektor bør det klargjøres om UiB sitt bidrag til oppdrags- og bidragsforskning ved Uni Research i større grad bør kostnadsberegnes etter fullkostmodell tilsvarende den Uni Research AS benytter når de inngår som partnere i UiB prosjekter.

Mvh

Jarle Eid

Dean, Professor
Tel. +475558 9188
University of Bergen
Faculty of psychology
P.O. Box 7807
5020 Bergen